

stavljamo na uvid relevantne za procesuiranje ratnih zločina, i samokritičko preispitivanje događaja i postupka institucija, strana u sukobu i pojedinaca.

Čitanje i pretraživanje zapisa

Zapise o ljudima koji su izgubili život ili prisilno nestali razvrstali smo prema opština, abecednim redom. U okviru opština, zapise navodimo prema datumu i mestu ubistva, stradanja i nestanka ljudi u toku rata ili u vezi sa razlozima rata. Zapis počinje osnovnim podacima, prelazi u priču o životu i smrti jednog ili više pojedinaca, i završava se navođenjem izvora koji dokumentuju narativ.

Osnovni podaci sadrže ime ubijenog, stradalog ili nestalog, ime oca, devojачko prezime žene, prezime ubijenog/stradalog/nestalog, datum rođenja, etničku pripadnost, poslednje poznato prebivalište, zanimanje ili profesiju, broj dece, bračno stanje i, u slučajevima vojnika i policajaca, pripadnost oružanoj formaciji. U slučajevima sa većim brojem lica koja su izgubila život ili prisilno nestala, u isto vreme i na istom mestu, zapis počinje osnovnim podacima o najstarijoj a završava se imenom i podacima o najmlađoj osobi. To pravilo nismo poštovali u slučajevima masovnih događaja, kada među ubijenim, stradalim ili nestalim, pored drugih, ima više članova jedne porodice ili familije. U tim slučajevima, vodili smo računa da članove jedne porodice odnosno familije držimo na okupu, počev od osnovnih podataka do priče o njihovom životu i stradanju, pre svega, da bismo poštovali potrebu porodica da svoje mrtve drže zajedno.

U narativu smo pokušali da opišemo ljude, njihov život i okolnosti njihove smrti ili prisilnog nestanka, najbolje što smo umeli. Vidljivo je da je narativ jasan ali emocionalno težak kada govorimo o žrtvama ratnih zločina, i da daleko manje podataka imamo o okolnostima stradanja pripadnika VJ, MUP i OVK. Deo narativa su i podaci o lokacijama sahranjivanja, poznatim i naknadno otkrivenim, ekshumacijama, identifikacijama i ponovnim sahranama, jer smo stekli jak utisak da ti podaci veoma znače porodicama.

U izvorima smo nabrojali dokumenta na osnovu kojih smo dokumentovali stradanje ili prisilni nestanak određene osobe [više osoba] i o njoj [njima] napisali zapis. U okviru zapisa navodimo skraćene nazive korišćenih dokumenata, ali u prilogima, na kraju knjige, dajemo pune nazive izvora.

Metod istraživanja i analize

O ubistvima, otmicama, nezakonitim hapšenjima, prisilnim nestancima i drugim teškim povredama ljudskih prava Albanaca saznavali smo preko albanskih medija, Odbora za ljudska prava i slobode, lokalnih odbora te organizacije, funkcionera i aktivista Demokratskog saveza Kosova (DSK), a ređe su nam se tokom 1998. godine